

Mictieklachten met urineretentie (voorheen Prostaathyperplasie): antipsychotica met anticholinerge werking

1607

BI = 95% betrouwbaarheidsinterval

Bron	Bewijs	Effect
ref. 1 Sokolski KN et al. Urinary retention following repeated high-dose quetiapine. Ann Pharmacother 2004;38:899-900.	casus	Vrouw, 48 jaar, chronische paranoïde schizofrenie. Medicatie: quetiapine (900 mg/dag), lorazepam (1 mg 4x daags) en difenhydramine (25 mg 1x daags). Patiënt verhoogt difenhydramine naar 100 mg/dag; geen bijwerkingen. Patiënt verhoogt quetiapine naar 1800 mg/dag. Tien dagen later treedt urineretentie op. Ze hoogt quetiapine verder op naar 2400 mg/dag, vervolgens ziekenhuisopname vanwege urineretentie. Katheterisatie is nodig. Quetiapine wordt verlaagd naar 900 mg/dag en difenhydramine naar 75 mg/dag. Urineretentie treedt nogmaals op wanneer patiënt zelf de dosis weer heeft verhoogd naar 1800 mg/dag. Dit verwijnt weer als de dosis quetiapine weer naar 900 mg/dag wordt gebracht.
ref. 2 Adler Cohen MA et al. Development of urinary retention during treatment with clozapine and meclizine. Am J Psychiatry 1994;151:619-20.	casus	Man, 38 jaar, paranoïde schizofrenie. Medicatie: clozapine (200 mg 2x daags), meclozine (12,5 mg 3x daags) en verapamil (180 mg 1x daags). 6 maanden na start clozapine treedt urineretentie op. Katheterisatie is nodig en therapie met clozapine en meclozine wordt gestaakt.
ref. 3 Obzilen M et al. Systematic overview of Cochrane reviews for anticholinergic effects of antipsychotic drugs. J Clin Psychopharmacol 2009;29:141-6.	review	In deze studie zijn data gebruikt van elke relevante studie die geïnccludeerd is in een Cochrane review. Uiteindelijk zijn gegevens gebruikt van 177 gerandomiseerde en gecontroleerde klinische studies. Er zijn relatief weinig data over urineretentie. De auteurs merken op t dat deze bijwerking niet zelden voorkomt bij de nieuwe generatie antipsychotica. De gevonden prevalentie van urineretentie (korte termijn resultaten, < 12 weken) voor de verschillende geneesmiddelen is: placebo 4,3% (BI 2-11), risperidon 0 % (BI 0-2), perfenazine 2,5% (BI 1-5), penfluridol 3,7 % (BI 1-13), olanzapine 5,8 % (BI 5-7), flufenazine depot 6,1 % (BI 2-17), chloorpromazine 7,2 % (BI 4-14), haloperidol 8,9 % (BI 7-11), sulpiride 10,6 % (BI 6-19), pimoziide 12,9 % (BI 7-23) en flufenazine hydrochloride 21,7 % (BI 10-42). De auteurs noemen verschillende beperkingen van deze studie. Er zijn veel studies gedaan waarbij de anticholinerge bijwerkingen niet zijn vermeld. Deze studies konden niet worden meegenomen. Verschillen in dosering kunnen invloed hebben op het percentage patiënten dat anticholinerge bijwerkingen ervaart. Het gebruik van anticholinerge middelen tegen extrapiramidale bijwerkingen kan invloed hebben gehad op het resultaat. Dit zou deels ook het resultaat voor placebo kunnen verklaren. In het algemeen concluderen de auteurs dat anticholinerge symptomen veel voorkomende bijwerkingen zijn. Dit geldt voor alle antipsychotica. De nieuwe generatie antipsychotica is niet duidelijk te onderscheiden van veel oudere antipsychotica.
ref. 4 Registratiedossier (deel IB) Truxal (chloorprotixeen) 21-06-01e.a.* ¹		Waarschuwing: voorzichtigheid is geboden bij patiënten met mictiestoornissen en prostaathypertrofie.

ref. 5 Registratiedossier (deel IB) Leponex (clozapine) 16-12-04.		<u>Waarschuwing</u> : Zorgvuldige controle is aangewezen in de aanwezigheid van prostaathypertrofie.
ref. 6 Registratiedossier (SPC) Zyprexa (olanzapine) 17-03-05.		<u>Waarschuwing</u> : voorzichtigheid is geboden bij patiënten met prostaathypertrofie.
ref. 7 Registratiedossier (deel IB) Trilafon (perfenazine) 28-04-99.		<u>CI</u> : Trilafon is gecontra-indiceerd bij patiënten met hypertrofie van de prostaat.

*1 Registratiedossiers (deel IB) Anatensol (flufenazine) 24-12-04, Fluanxol (flupentixol) 07-01-01, Nozinan (levomepromazine) 16-12-91, Neuleptil (periciazine) 06-08-92, Dogmatil (sulpiride) 19-03-03 en Cisordinol (zuclopentixol) 11-02-98.

Opmerkingen:

- Registratiedossiers (deel IB) Frenactil (benperidol) 06-02-00, Impromen (bromperidol) 16-04-98, Imap (fluspirileen) 05-10-00, Haldol (haloperidol) 16-06-04, Semap (penfluridol) 27-11-98, Orap (pimozide) 20-02-01, Dipiperon (pipamperon) 28-11-00, Seroquel (quetiapine) 01-06-05, Risperdal (risperidon) 05-04-05, Serdolect (sertindol) 29-01-03 en Tiapridal (tiapride) 24-11-81 geven geen informatie.
- Registratiedossier (SPC) Abilify (aripiprazol) 22-12-05 geeft geen informatie.

Risicofactoren	Hypertensie, diabetes mellitus, leeftijd (projectgroep).
Incidentie	-

	Contra-indicatie	Actie	Datum
Beslissing deskundigen	Ja	Ja	22-05-2015